

TOEKOMSTBESTENDIG BEROEPSONDERWIJS IN KRIMPREGIO'S

ANALYSES VAN REGIONALE CONTEXT - DRENTHE

NOTITIE

seo • economisch onderzoek

AUTEURS

ALBERT RUTTEN & TOBIAS VERVLIT

IN OPDRACHT VAN

COMMISSIE MACRODOELMATIGHEID MBO (CMMBO)

AMSTERDAM, 20 JANUARI 2025

SEO-notitie nr. 2025-03.6

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2024 SEO Amsterdam.

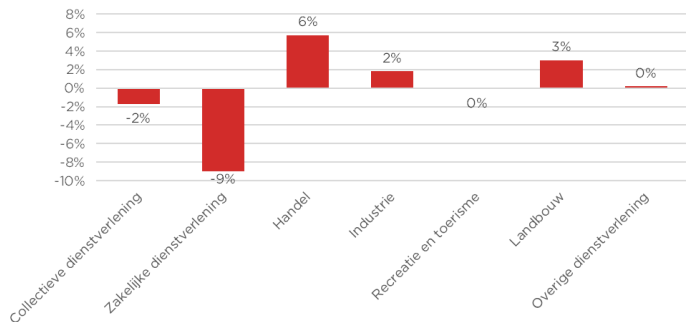
Alle rechten voorbehouden. Het is goorloofd gegevens uit deze notitie te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit deze notitie mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB, Amsterdam

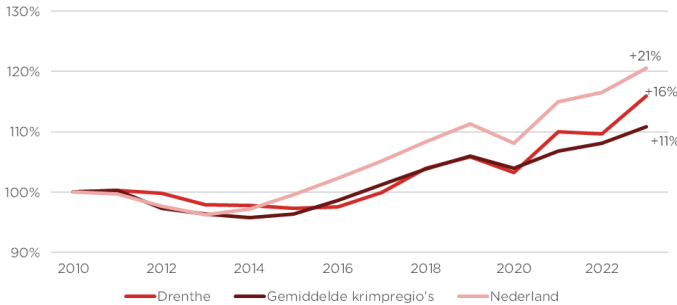
+31 20 399 1255
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl

Samenvatting regionale context Drenthe

ECONOMISCH LANDSCHAP

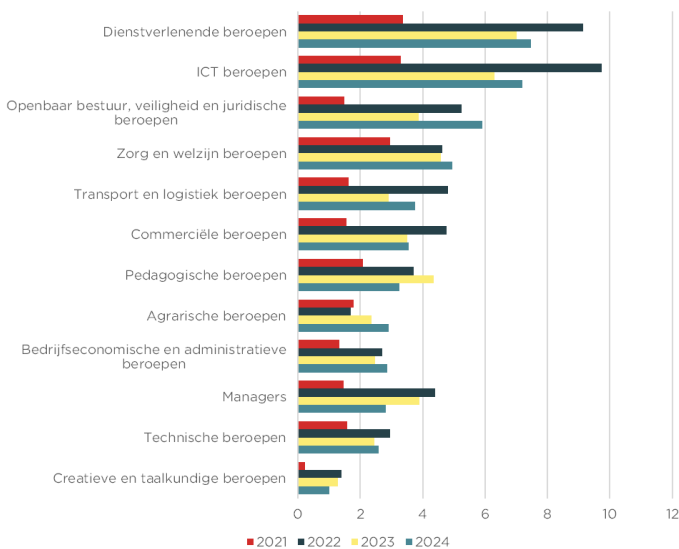
Bron: LISA (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

- De krimpregio Drenthe wordt specifiek gekenmerkt door een relatief grote sector op het gebied van (detail)handel. Deze sector is groter dan gemiddeld in Nederland.
- Daarnaast zijn sectoren als industrie, landbouw, uitzendbureaus en zorg & welzijn belangrijk in de regio. Sectoren als ICT, zakelijke diensten, transport & logistiek en openbaar bestuur zijn minder sterk aanwezig in Drenthe.
- De economische groei in Drenthe ligt hoger dan het gemiddelde in de krimpregio's. De relatief grote handelssector speelt hierin waarschijnlijk een belangrijke rol: deze sector is conjunctuurgevoeliger dan bijvoorbeeld de dienstensector. Toch kent Drenthe een relatief lage banengroei, mede door een afname in de banen in - opvallend genoeg - de industrie (in 2023).
- Op het gebied van publiek-private samenwerking speelt de Drentse Energie Organisatie / het Energiefonds Drenthe een belangrijke rol. Dit is een samenwerking tussen de provincie Drenthe, gemeenten en private investeerders om duurzame energieprojecten mogelijk te maken.

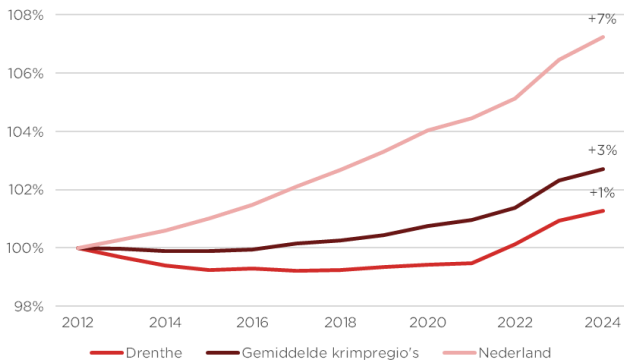
ARBEIDSMARKT EN TEKORTEN

Bron: UWV (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

- Er zijn aanhoudende personeelstekorten voor veel beroepen in verschillende richtingen. Dit komt vooral door vergrijzing, ontgroening en mismatch.
- De arbeidsmarktkrapte in Drenthe is het sterkst voelbaar bij dienstverlenende beroepen, ICT beroepen en beroepen in het openbaar bestuur, veiligheid en juridische beroepen.
- Drie mbo-instellingen verzorgen het opleidingsaanbod in Drenthe. De studentenaantallen zijn met name hoog op het gebied van zorg en welzijn.
- Gezien de arbeidsvraag bieden bol-opleidingen in de zorg en techniek en alle bbl-opleidingsrichtingen een relatief kansrijke startpositie op de arbeidsmarkt. Het onderwijs en de arbeidsmarkt sluiten echter niet altijd goed op elkaar aan. Zo kiezen studenten soms voor opleidingsrichtingen waar minder vraag naar is, zoals opleiding in de sector economie.
- Weinig mbo-opleidingsrichtingen kennen lage studentenaantallen. Wel zijn er enkele specialistische opleidingen die te maken hebben met zeer lage studentenaantallen.

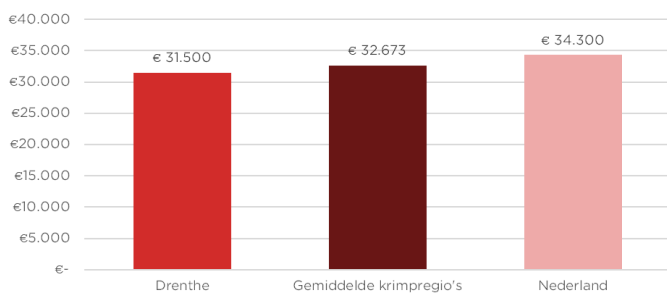
DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELING

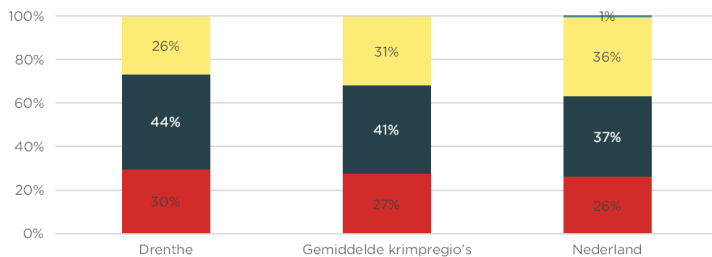
Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

- De bevolkingsgroei in Drenthe is lager dan de gemiddelde bevolkingsgroei in alle krimpregio's. Ook ligt de groei lager dan het Nederlandse gemiddelde. Migratiestromen - zowel vanuit andere regio's als het buitenland - zijn de belangrijkste reden dat de bevolking vanaf 2022 groeit. De natuurlijke bevolkingsgroei is negatief.
- Net als in de meeste andere krimpregio's is in Drenthe sprake van een toenemende grijze druk. Ook ligt het aantal mensen in de leeftijdscategorie 25-39 jaar lager dan het Nederlandse gemiddelde. Daarmee wijkt Drenthe niet af van het algemene beeld van de krimpregio's.
- De afgelopen jaren nam het aantal bol-studenten af en het aantal bbl-studenten toe. Naar verwachting daalt het totaal aantal mbo-studenten in Drenthe de komende jaren als gevolg van ontgroening.
- De grijze druk heeft ook invloed op het arbeidsaanbod: er zijn namelijk meer mensen die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken en de arbeidsmarkt verlaten dan dat er mensen toetreden. Vooral in de sectoren transport & logistiek, openbaar bestuur, onderwijs en industrie werken momenteel veel 60-plussers. Gezien de ontgroening, is het de vraag of deze sectoren aan de vervangingsvraag kunnen voldoen.

SOCIAALECONOMISCHE KENMERKEN & LEEFBAARHEID

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

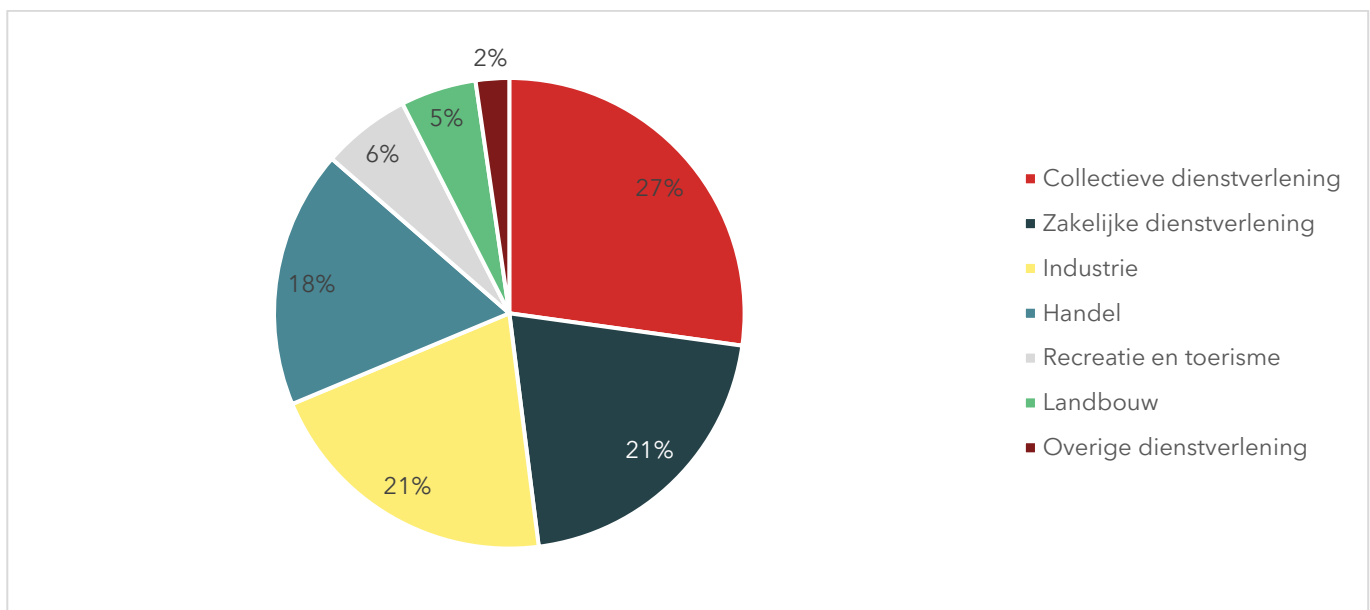
- Drenthe is relatief minder rijk: er zitten meer mensen in de bijstand en er zijn meer mensen arbeidsongeschikt dan in de andere krimpregio's. Tevens heeft Drenthe minder mensen in de hoogste inkomensdecielen. Deze combinatie zorgt ervoor dat het gemiddelde inkomen in Drenthe lager ligt dan het gemiddelde in Nederland en het gemiddelde in de andere krimpregio's.
- Het geringe aantal mensen in de hoogste inkomensdecielen hangt mogelijk samen met het relatief lage aandeel hoger opgeleiden in Drenthe. Dit ligt tien procentpunt onder het Nederlandse gemiddelde.
- De afstand tot voorzieningen, zoals treinstations, ziekenhuizen en huisartsenpraktijk, is relatief groot. De afstanden zijn ook groter vergeleken met de andere krimpregio's.

Economisch landschap

Sectorale verdeling

- Op het gebied van banen zijn de grootste sectoren in Drenthe de collectieve sector (27 procent), de zakelijke dienstverlening (21 procent) en de industrie (21 procent), zie Figuur 1. De kleinste sectoren zijn recreatie en toerisme (6 procent), de landbouw (5 procent) en de overige dienstverlening (2 procent).

Figuur 1 De drie grootste sectoren in Drenthe zijn de collectieve dienstverlening, de zakelijke dienstverlening en de industrie

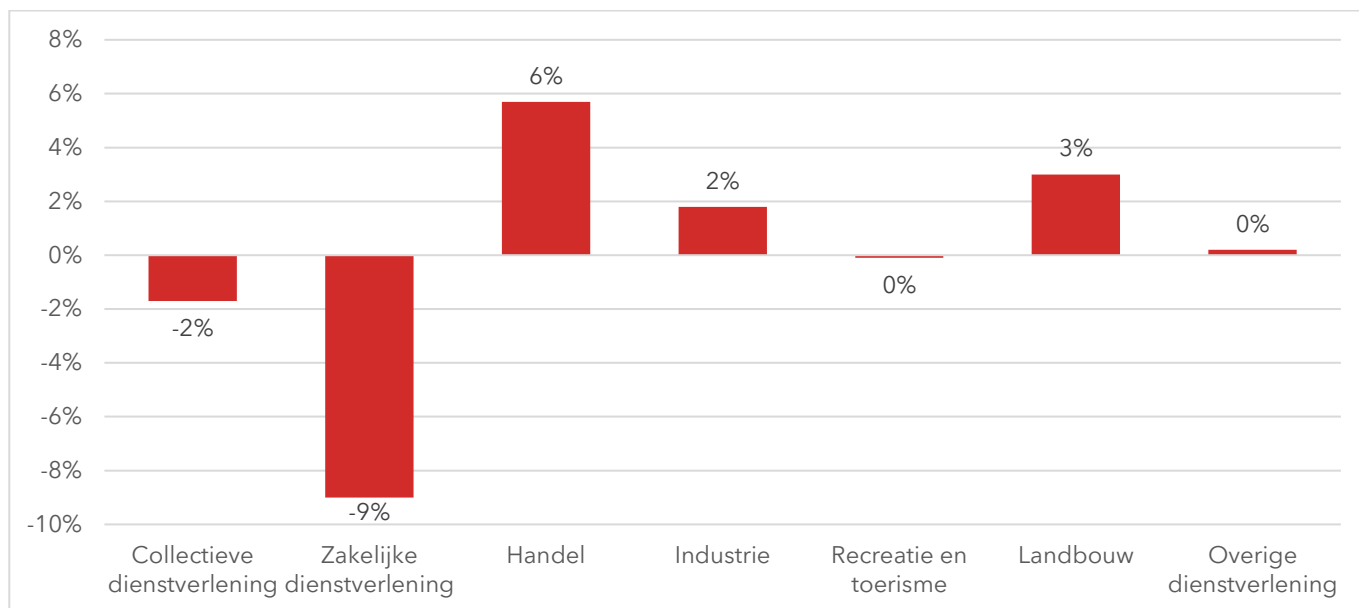
Bron: LISA (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Dit cirkeldiagram toont het percentage banen naar sector voor de arbeidsmarktregio Drenthe. De grootste sector is de collectieve dienstverlening. Deze sector bestaat uit het openbaar bestuur, het onderwijs en de gezondheidszorg.

Regionale specialisatie

- Figuur 2 laat zien dat - vergeleken met het landelijke beeld - het aantal banen in de zakelijke dienstverlening en de collectieve dienstverlening lager ligt in Drenthe (9 procentpunt en 2 procentpunt respectievelijk). Het aantal banen in de sector handel en landbouw ligt relatief hoger (6 en 3 procentpunt respectievelijk). Dit geldt ook voor de industrie (2 procentpunt). De omvang van de andere sectoren zijn ongeveer vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde (maximaal 1 procentpunt verschil).
- Hoewel deze sectoren de regionale specialisatie van Drenthe laten zien, zijn de collectieve dienstverlening en zakelijke dienstverlening absoluut gezien belangrijke sectoren (zie Figuur 1).

Figuur 2 Het aantal banen in de zakelijke dienstverlening ligt in Drenthe fors lager dan het landelijke gemiddelde

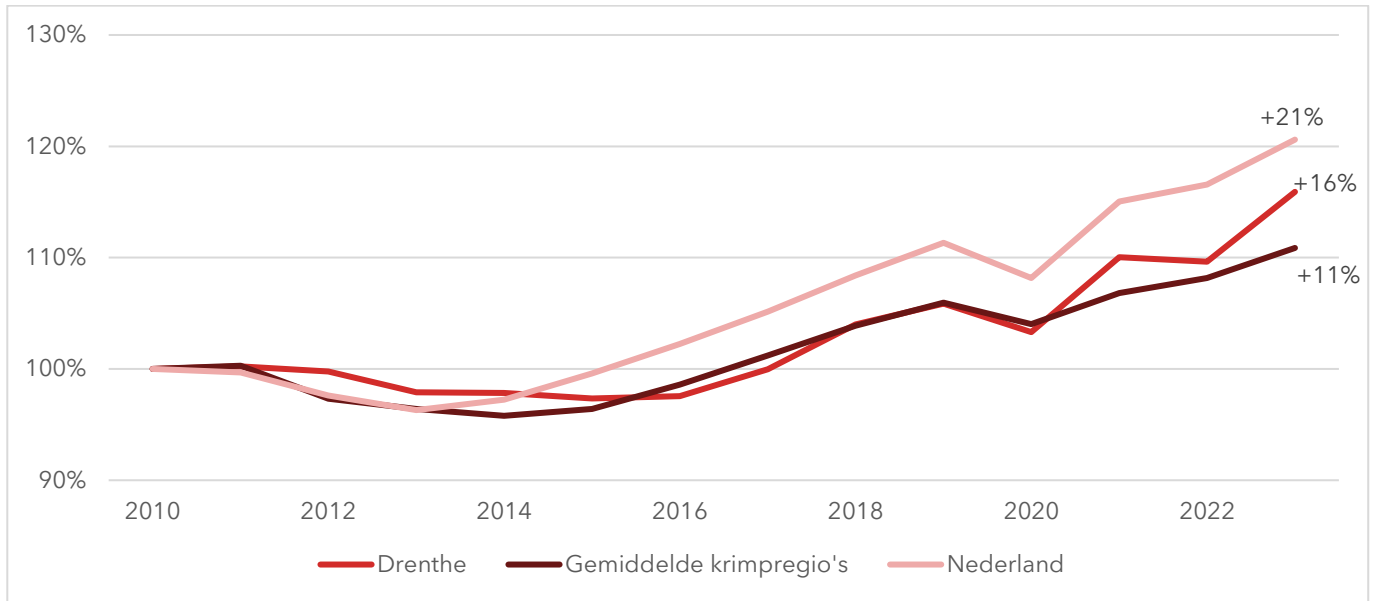
Bron: LISA (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Regionale groei

- De reële economische groei in Drenthe is ongeveer vijf procentpunt hoger dan de gemiddelde groei in alle krimpregio's (Figuur 3). Vergeleken met de landelijke groei blijft de economische groei in Drenthe achter met 5 procentpunt.
- Drenthe heeft te maken met een afnemende banengroei, waardoor het vergeleken met de andere regio's qua werkgelegenheidsontwikkeling minder presteert. Opvallend genoeg neemt alleen in de industrie, een belangrijke sector voor Drenthe, in 2023 het aantal banen af.¹

¹ Zie [Regio in beeld 2023 Drenthe](#)

Figuur 3 De economische groei in Drenthe ligt hoger dan de gemiddelde groei in alle krimpregio's

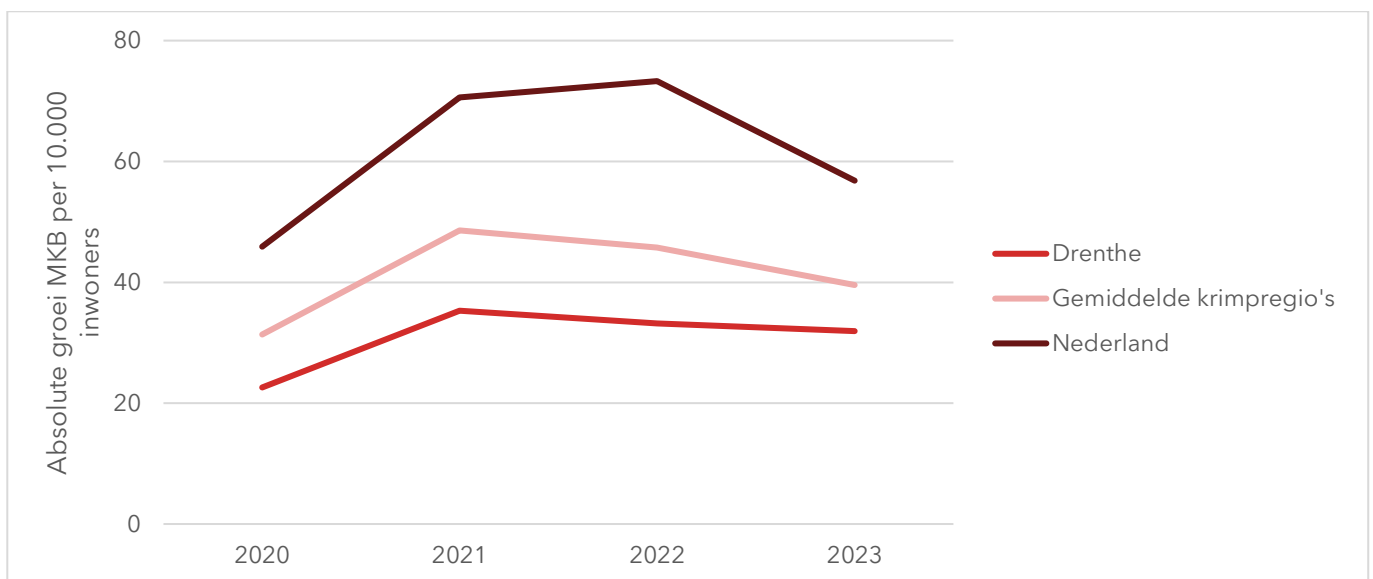
Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek laat de economische groei zien voor de arbeidsmarktregio Drenthe, Nederland en het gemiddelde van alle 11 krimpregio's. Bij deze economische groei is gecorrigeerd voor het prijsniveau (het gaat dus om de reële economische groei). Het jaar 2010 is het basisjaar voor alle drie de groepen en gelijk aan honderd. Indien er sprake is van economische groei (krimp) ligt het getal in de opeenvolgende jaren boven (onder) de honderd.

Aandeel MKB

- De groei van het MKB ligt lager in Drenthe dan het landelijke gemiddelde (zie Figuur 4). De groei is tevens lager dan de gemiddelde groei van het MKB in alle krimpregio's.

Figuur 4 De groei van het MKB ligt lager in Drenthe dan de gemiddelde groei in Nederland

Bron: Handelsregister Kamer van Koophandel (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Aanwezigheid publiek-private samenwerking

We bespreken een drietal initiatieven die gericht zijn op het versterken van de regionale economie:

- Drentse Energie Organisatie / Energiefonds Drenthe: een samenwerking tussen de provincie Drenthe, gemeenten en private investeerders om duurzame energieprojecten mogelijk te maken;²
- Nationale Proeftuin Precisielandbouw (NPPL): dit project ondersteunt boeren en tuinders bij het toepassen van specifieke landbouwtechnieken. Het doel hierbij is om de voedselkwaliteit te verbeteren terwijl de milieubelasting afneemt;³
- Skills4Life Project: Noord-Nederlandse onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven werken samen aan nieuwe ontwikkelkansen voor mensen in de regio. De provincie Drenthe co-financiert dit project.⁴

Arbeidsmarkt en tekorten

Sectoren met grootste tekorten

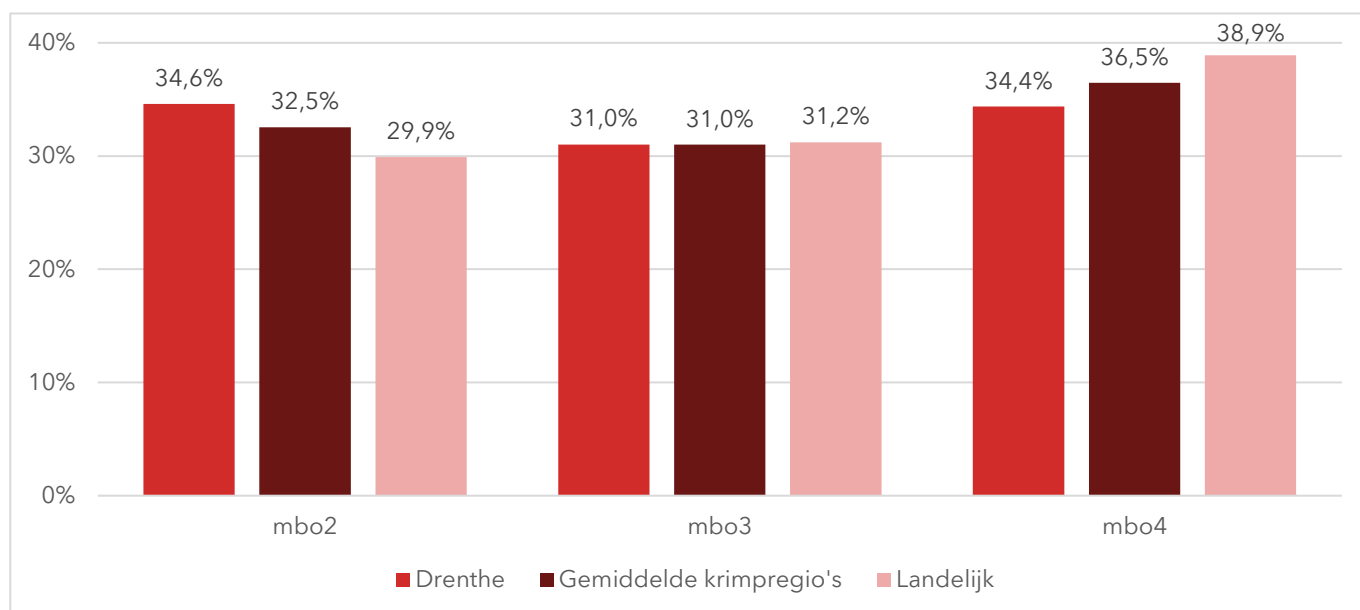
- Kijkend naar de arbeidsmarkprognoses voor 2023, zijn er in Drenthe meer vacatures op mbo-niveau 3 en minder op mbo-niveau 4 vergeleken het landelijke gemiddelde (Figuur 5). Dit komt overeen met andere krimpregio's.
- Kijkend naar beroepsgroepen, scoren de dienstverlenende beroepen, de ICT beroepen en openbaar bestuur en juridische beroepen het hoogst op de spanningsindicator van het UWV (Figuur 6). Een hoge score op de spanningsindicator van het UWV impliceert daarmee dat sectoren mogelijk moeite hebben om bestaande vacatures in te vullen in deze beroepsgroepen. Er is dus het meest sprake van krapte in beroepsgroepen met een hoge score op de spanningsindicator.
- De ontwikkelingen in de spanningsindicator van de top 3 krapteberoepsgroepen is redelijk uniform. Zo laten alle drie de beroepsgroepen een piek zien in 2022 en 2024.
- De technische beroepen en de creatieve en taalkundige beroepen kennen de laagste krapte.

² Zie [Energiefonds Drenthe - Energiefonds Drenthe](#)

³ Zie [Over NPPL - Precisielandbouw voor alle telers](#)

⁴ Zie [Provinciale subsidie voor project 'Skills4Life' - Provincie Drenthe](#)

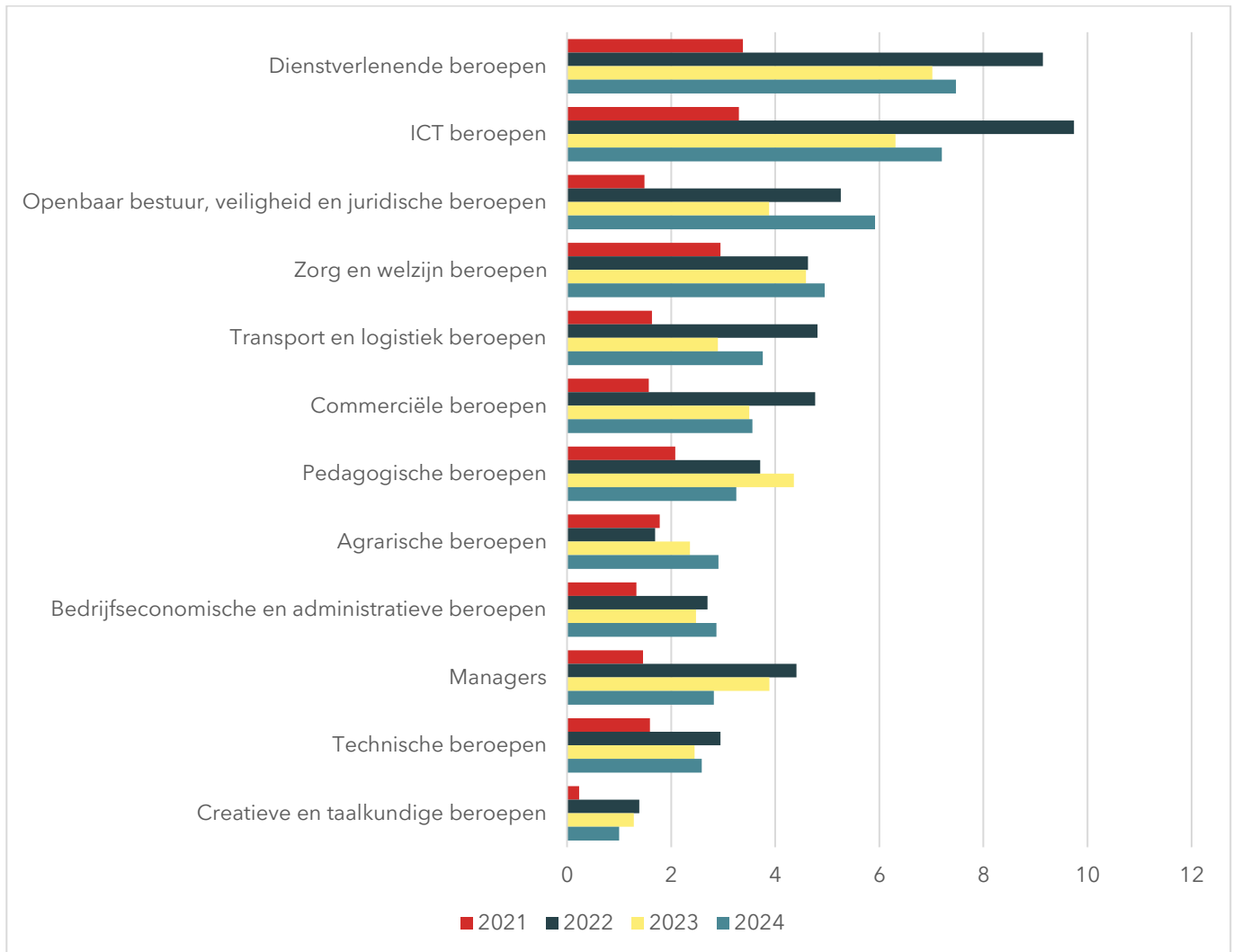
Figuur 5 In Drenthe zijn de prognoses van het aantal vacatures in 2023 hoger op mbo-niveau 2 en lager op mbo-niveau 4 dan het landelijke gemiddelde

Bron: Atlas beroepsonderwijs en arbeidsmarkt (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de prognose van het beschikbare aantal vacatures op mbo-niveau (2-4) voor de arbeidsmarktregio Drenthe, het gemiddelde van de krimpregio's en het landelijke gemiddelde.

Figuur 6 Volgens de UWV spanningsindicator is de krapte het hoogste bij dienstverlenende beroepen en ICT beroepen

Bron: UWV (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de spanningsindicator voor alle beroepen die beschikbaar zijn voor de UWV spanningsindicator. Hierbij geven kleine getallen (dichtbij nul) aan dat er geen krapte is en een hoog cijfer (verder weg van nul) aan dat er sprake is van zeer grote krapte.

Opleidingsaanbod

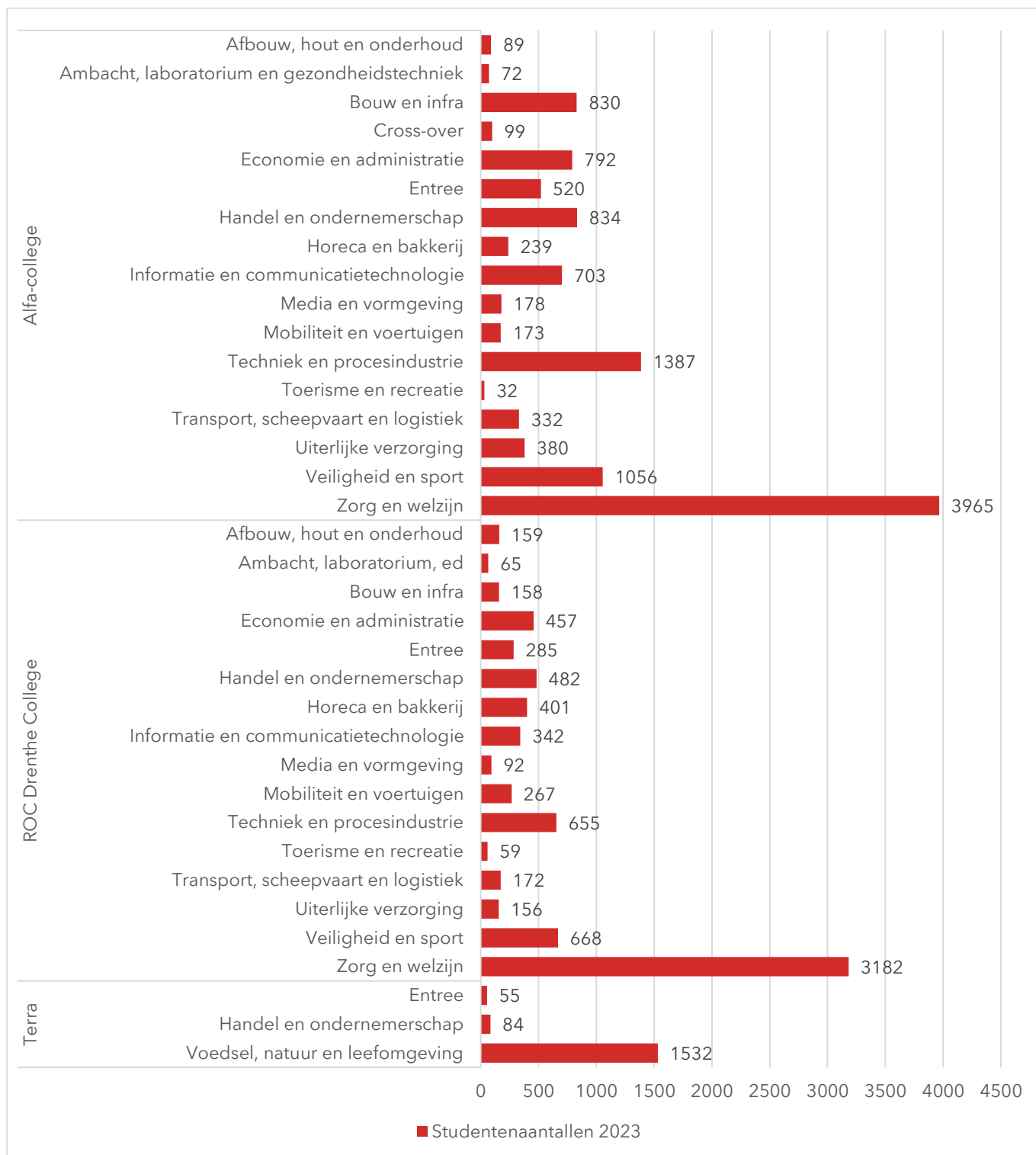
- In Drenthe zijn er drie mbo-instellingen actief waarvan er twee meer dan tien opleidingen aanbieden (Figuur 7). Deze opleidingen zijn op meerdere plaatsen te volgen, hoewel de meeste opleidingen wel in Emmen en Assen gevestigd zijn.
- Deze verschillende instellingen bieden voor het grootste deel dezelfde opleidingsrichtingen aan. Alleen de opleidingsrichting voedsel, natuur en leefomgeving wordt door Terra aangeboden.
- Kijkend naar de studentenaantallen is de opleidingsrichting zorg en welzijn groot. Gezien de gestage groei van arbeidsmarktkrapte voor zorg en welzijn (Figuur 6), lijken deze mensen een goede uitgangspositie te hebben.
- Gezien de arbeidsvraag bieden bol-opleidingen in de zorg en techniek en alle bbl-opleidingsrichtingen een relatief kansrijke startpositie op de arbeidsmarkt. Het onderwijs en de arbeidsmarkt sluiten echter niet altijd

goed op elkaar aan. Zo kiezen studenten soms voor opleidingsrichtingen waar minder vraag naar is, zoals opleiding in de sector economie.⁵

- Er is één opleidingsrichting die met lage studentenaantallen te maken heeft. Het gaat hier om de opleidingsrichting toerisme en recreatie (Alfa-College).
- Tabel 1 laat zien dat er ook specifiek een aantal (specialistische) opleidingen te maken hebben met zeer lage studentenaantallen (minder dan 10) die in principe vallen onder opleidingsrichtingen die wel voldoende studentenaantallen hebben. Het gaat hier om opleidingen zoals industriële processen (binnen de opleidingsrichting techniek en procesindustrie), ondernemerschap handel (binnen de opleidingsrichting handel en ondernemerschap) en metselen (binnen de opleidingsrichting bouw en infra). Het is hierbij de vraag of deze opleidingen onder druk staan of dat het gaat om specialistische opleidingen die kunnen bestaan binnen de hoofdopleiding.

⁵ Zie [Regio in beeld 2023 Drenthe](#)

Figuur 7 Zowel het Alfa-college als het ROC Drenthe College leiden veel studenten op voor de sector zorg en welzijn

Bron: DUO (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de onderwijsinstellingen en de opleidingsrichting. Er is sprake van overlap indien een opleidingsrichting hetzelfde is. Voor het Alfa-college en het ROC Drenthe College wordt het totaal aantal studenten weergegeven (dus ook buiten Drenthe). Een nadere uitsplitsing voor alleen Drenthe bleek niet mogelijk.

Tabel 1 In 2023 kennen een aantal specialistische opleidingen zeer lage studentenaantallen (minder dan tien studenten)

Alfa college	ROC Drenthe College	Terra
Industriële processen	(After)sales in de mobiliteitsbranche	(Geen opleidingen met minder dan tien studenten)
Interieurvakmanschap	Elektrotechnische systemen en installaties	
Machinaal houtbewerken	Evenementenorganisatie	
Onderhoud- en verbouwbedrijf	Infratechniek	
Ondernemerschap handel	Instructeur mbo	
Ondernemerschap op basis van vakmanschap	Leidinggeven op basis van vakmanschap	
Tegelzetten	Machinaal houtbewerken	
Vliegtuigbouw	Metselen	
Voegen/gevelbehandelen	Plafond-/wandmontage	
	Praktijkopleider	
	Procestechiek	
	Werkvoorbereiden/uitvoeren	

Bron: DUO (2022) en DUO (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande tabel toont de opleidingen waarbij minder dan tien studenten staan ingeschreven.

Invloed van digitalisering en automatisering

De invloed van digitalisering en automatisering kan zowel positieve als negatieve gevolgen hebben voor de arbeidsmarktregio Drenthe. Automatisering heeft de potentie om op termijn routinematig werk te vervangen, hetgeen kan zorgen voor een stijging van de werkloosheid.⁶ Aan de andere kant zal digitalisering de aard van het werk veranderen en daarom zal er vraag zijn naar andere soorten vaardigheden (skills).⁷ Het is van belang dat mbo-instellingen met het opleidingsaanbod inspelen op deze veranderende arbeidsvraag. De specifieke invulling van deze innovaties zal uiteindelijk verschillen per sector en per beroepsgroep waarvoor mbo-instellingen opleiden.

⁶ Zie Frey, C. B. (2019). The technology trap: Capital, labor, and power in the age of automation. In *The technology trap*. Princeton University Press.

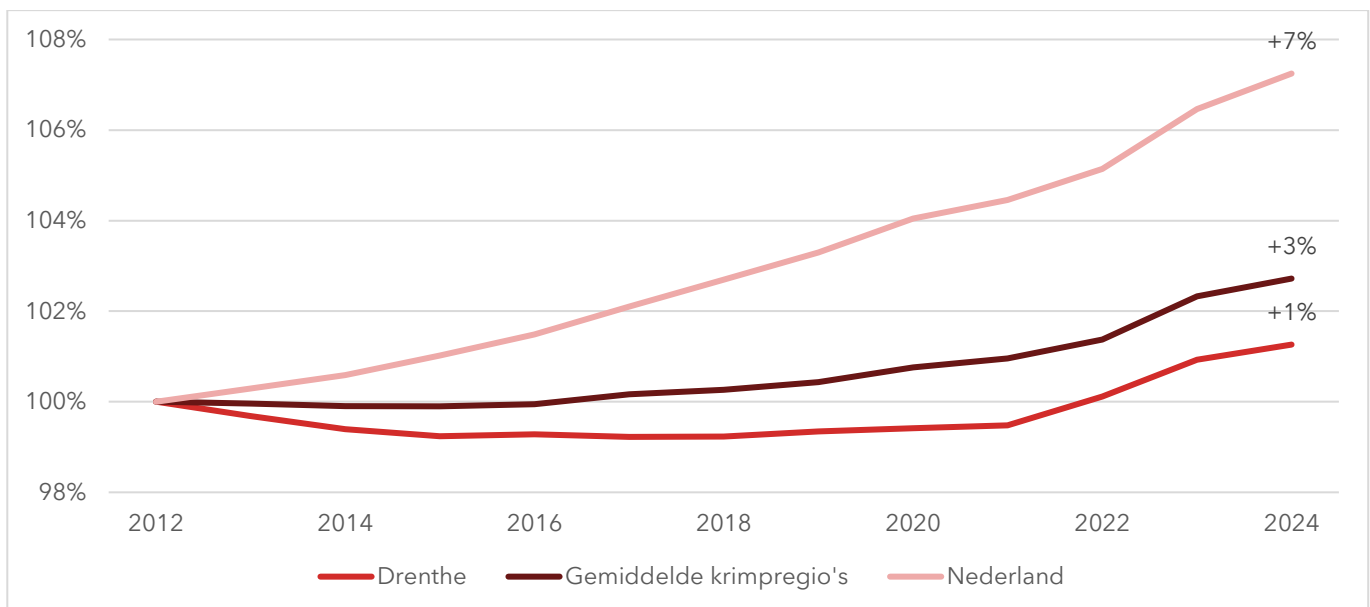
⁷ Zie Acemoglu, D., & Restrepo, P. (2018). Artificial intelligence, automation, and work. In *The economics of artificial intelligence: An agenda* (pp. 197-236). University of Chicago Press.

Demografische ontwikkeling

Demografische krimp & migratiestromen

- De bevolkingsgroei in Drenthe ligt in de periode 2012-2024 6 procentpunt lager dan in Nederland (Figuur 8). De bevolkingsgroei in Drenthe ligt tevens 2 procentpunt lager dan het gemiddelde van alle elf krimpregio's.
- De natuurlijke aanwas laat een bevolkingsdaling zien. De natuurlijke aanwas (verschil tussen het aantal mensen dat geboren wordt en het aantal mensen dat overlijdt) is in Drenthe negatief (Figuur 9).
- De beperkte bevolkingsgroei die er is wordt dus veroorzaakt door een positief migratiesaldo. Het migratiesaldo (som van het binnenlandse en buitenlandse migratiesaldo) is namelijk positief en groter dan de krimp in natuurlijke aanwas, zie Figuur 9.

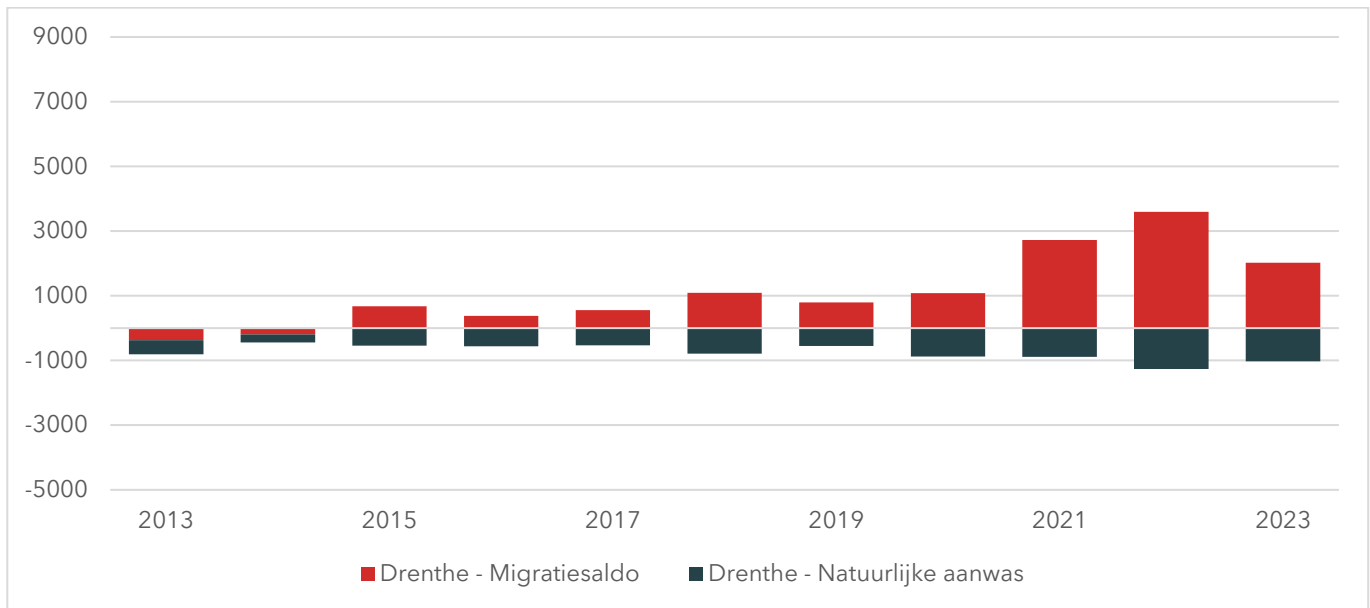
Figuur 8 De bevolkingsgroei in Drenthe is lager dan de gemiddelde bevolkingsgroei in de krimpregio's

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de demografische ontwikkeling voor de arbeidsmarktregio Drenthe, Nederland en het gemiddelde van alle elf krimpregio's. Het jaar 2010 is het basisjaar voor alle drie de groepen en is gelijk aan honderd. Indien er sprake is van bevolkingsgroei (krimp) ligt het getal in de opeenvolgende jaren boven (onder) de honderd.

Figuur 9 De groei van de arbeidsmarktregio Drenthe komt door migratiestromen

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de natuurlijke aanwas en migratiestromen voor de arbeidsmarktregio Drenthe. Migratiestromen zijn de som van het binnenlandse en buitenlandse migratiesaldo. De natuurlijke aanwas is gedefinieerd als het verschil tussen het aantal mensen dat geboren wordt en het aantal mensen dat overlijdt.

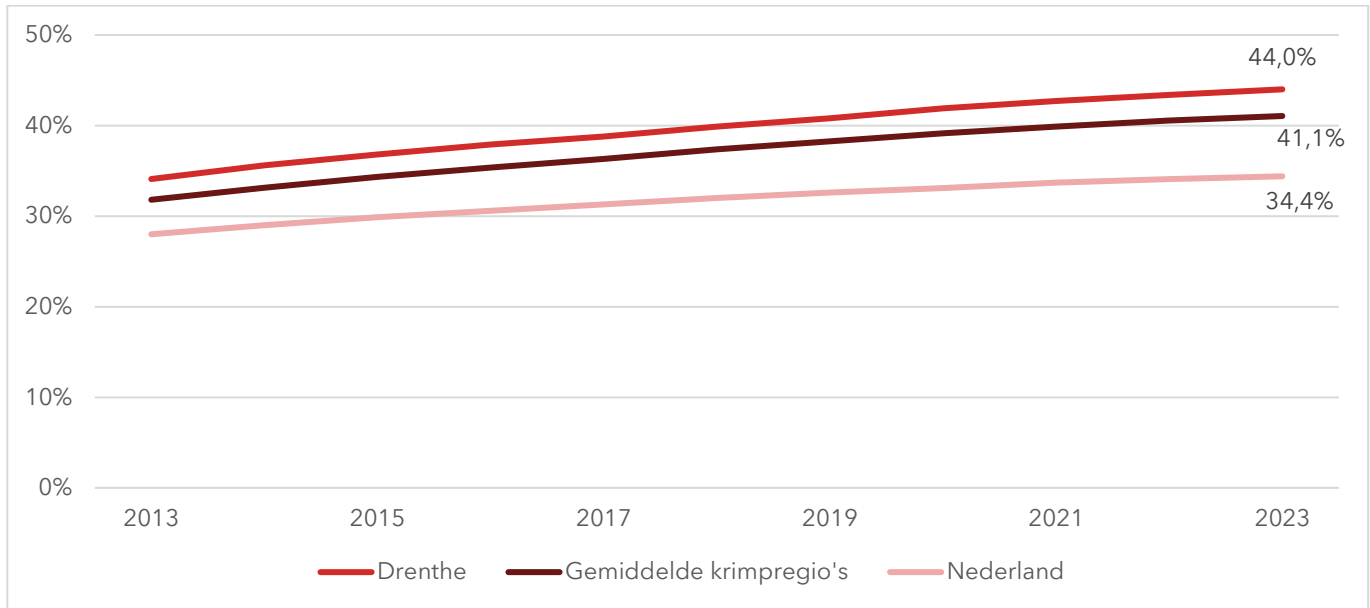
Vergrijping en ontgroening

- De grijze druk in Drenthe is hoger dan die in andere krimpregio's en dan de gemiddelde grijze druk in Nederland (Figuur 10). De grijze druk is de verhouding tussen het aantal personen van vijftien tot twintig jaar of ouder en het aantal personen van twintig tot vijftien jaar. Hoe hoger de grijze druk, hoe meer er sprake is van vergrijping.
- De grijze druk heeft ook invloed op het arbeidsaanbod: er zijn namelijk meer mensen die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken en de arbeidsmarkt verlaten dan dat er mensen toetreden. Vooral in de sectoren transport & logistiek, openbaar bestuur, onderwijs en industrie werken momenteel veel 60-plussers.⁸
- Drenthe scoort hoger op het gebied van de groene druk (Figuur 11). De groene druk is de verhouding tussen het aantal personen van twintig jaar of jonger en het aantal personen van twintig tot vijftien jaar. Deze score is te verklaren aan de hand van het noemer effect (Figuur 12): het aantal mensen tussen de twintig en vijftien jaar ligt relatief laag, terwijl het aantal mensen jonger dan twintig jaar vergelijkbaar is met de rest van Nederland. Als gevolg hiervan ligt de groene druk in Drenthe hoger dan in Nederland.
- De afgelopen jaren nam het aantal mbo-studenten nog toe (bbi), maar naar verwachting daalt het aantal mbo-studenten in Drenthe de komende jaren als gevolg van ontgroening.⁹

⁸ Zie [Regio in beeld 2023 Drenthe](#)

⁹ Zie [Regio in beeld 2023 Drenthe](#)

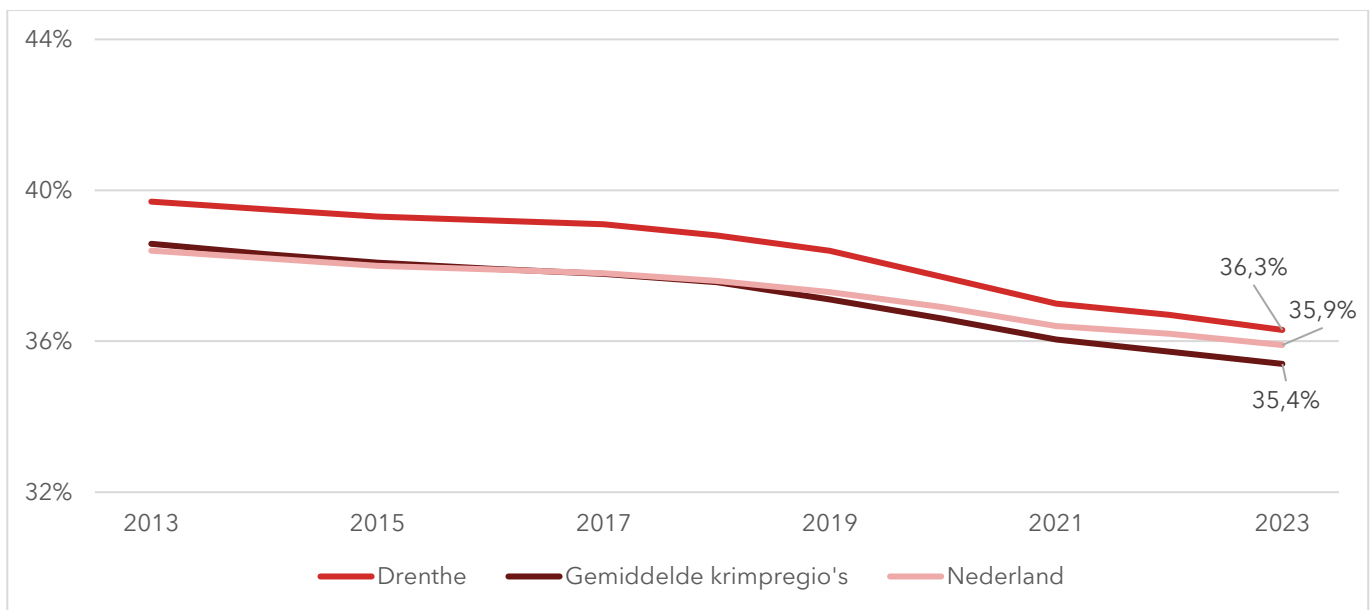
Figuur 10 De grijze druk in Drenthe is hoger dan de gemiddelde grijze druk in alle krimpregio's

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de grijze druk voor de arbeidsmarktregio Drenthe, Nederland en het gemiddelde van de elf krimpregio's. De grijze druk is gedefinieerd als de verhouding tussen het aantal personen van vijfenzestig jaar of ouder en het aantal personen van twintig tot vijfenzestig jaar. Een hogere grijze druk impliceert dat er meer mensen boven de vijfenzestig jaar zijn dan mensen tussen de twintig en vijfenzestig jaar.

Figuur 11 De groene druk in de Drenthe is vergelijkbaar met de gemiddelde groene druk in de krimpregio's en vergelijkbaar met de groene druk in Nederland

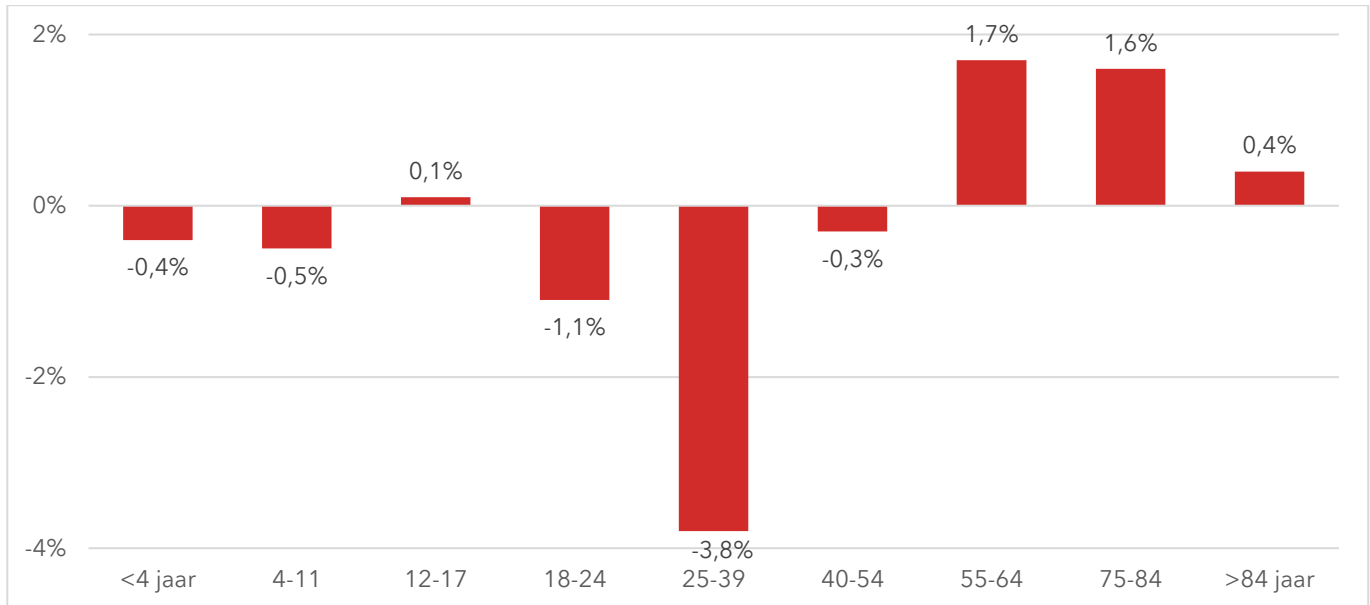

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de groene druk voor de arbeidsmarktregio Drenthe, Nederland en het gemiddelde van de elf krimpregio's. De groene druk is gedefinieerd als het aantal mensen jonger dan twintig jaar

gedeeld door het aantal personen tussen de twintig en vijfenzeftig jaar. Een hogere groene druk impliceert dat er meer mensen onder de twintig jaar zijn dan mensen tussen de twintig en vijfenzeftig jaar.

Figuur 12 Het aandeel 25-39-jarigen ligt in de arbeidsmarktregio Drenthe fors lager dan gemiddeld in Nederland

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het verschil in bevolkingsopbouw naar leeftijd tussen de arbeidsmarktregio Drenthe en de rest van Nederland voor het jaar 2024. Een percentage kleiner (groter) dan nul duidt op een lagere (hogere) aanwezigheid van die leeftijdsgroep in de arbeidsmarktregio Drenthe.

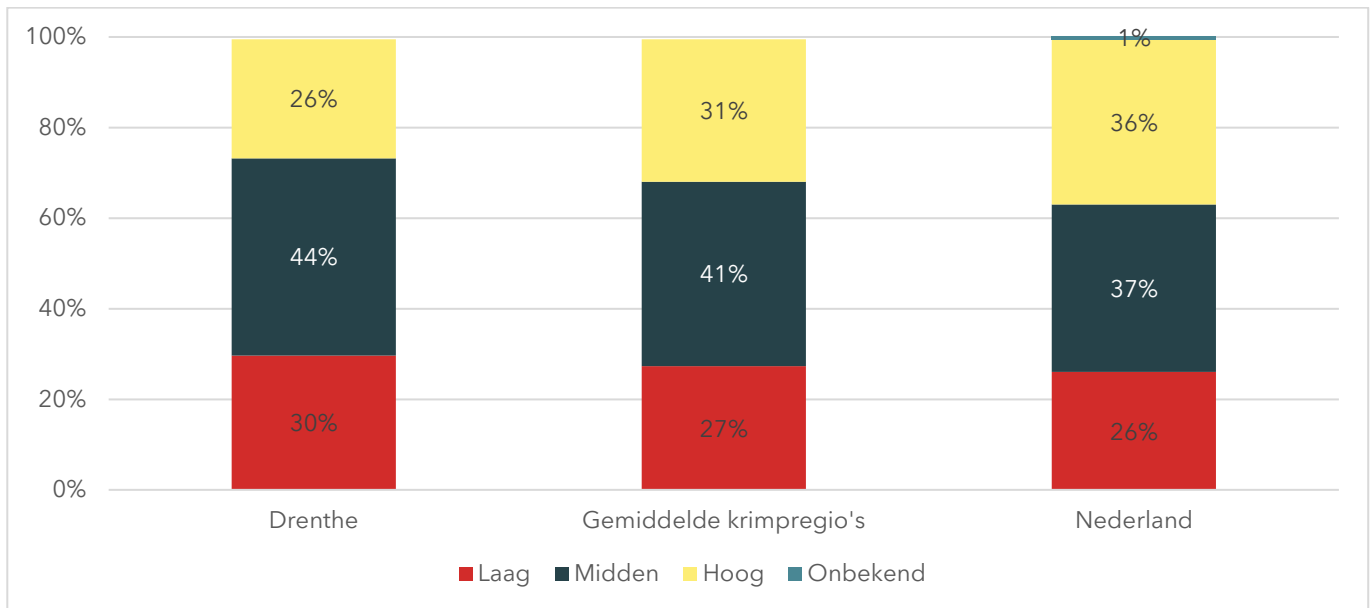
Sociaaleconomische kenmerken

Opleidingsniveau & inkomensverdeling

- In Drenthe zijn er relatief meer laag- en middelbaar opgeleiden in vergelijking met andere krimpregio's en Nederland (Figuur 13). Het aantal hoogopgeleiden ligt juist relatief laag in Drenthe (10 procentpunt minder dan gemiddeld in Nederland).
- Het beperkte aantal hoogopgeleiden en een hoge grijze druk¹⁰ vertaalt zich door in de inkomensverdeling. Zo ligt het gemiddelde inkomen (gecorrigeerd voor huishoudsamenstelling) 1.000 euro lager in Drenthe dan het gemiddelde in Nederland (Figuur 14). Een uitsplitsing naar inkomensdecielen laat eenzelfde beeld zien: vergeleken met het landelijke gemiddelde zitten er minder mensen in de hogere inkomensdecielen (Figuur 15). Ook ligt het gemiddeld inkomen ruim 1.100 euro lager dan het gemiddelde inkomen in alle krimpregio's.

¹⁰ Doordat pensioengerechtigden doorgaans een lager inkomen hebben dan werkenden, drukt een hoog aandeel ouderen ook het gemiddelde inkomen.

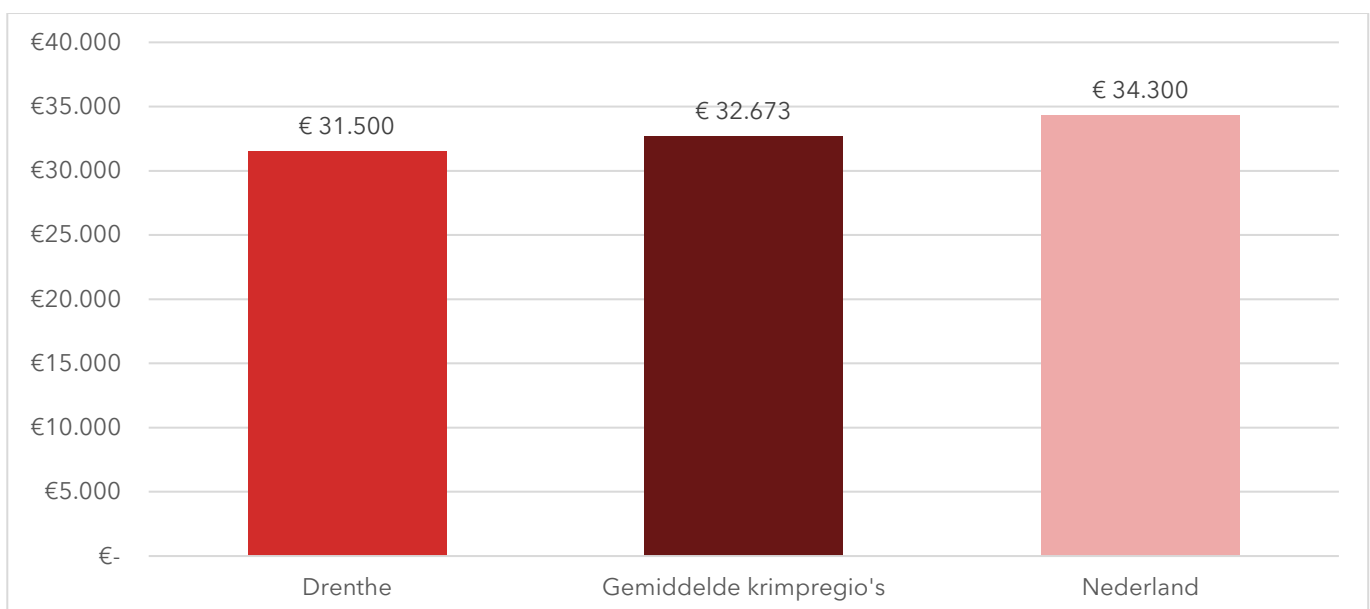
Figuur 13 De bevolking van Drenthe heeft een groter aandeel laag en gemiddeld opgeleiden

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het opleidingsniveau van de beroepsbevolking voor de arbeidsmarktregio Drenthe, het gemiddelde van de elf krimpregio's en het gemiddelde van Nederland in het jaar 2023. Mensen met een laag opleidingsniveau hebben maximaal een mbo-1 diploma. Mensen met een gemiddelde opleiding hebben minimaal een mbo-2 opleiding en maximaal een mbo-4 diploma. Mensen met een hoog opleidingsniveau hebben minimaal een hbo-bachelor diploma. Voor mensen voor wie het hoogste behaalde diploma niet is vastgelegd is het opleidingsniveau onbekend. Dit betreft veelal oudere mensen in de beroepsbevolking.

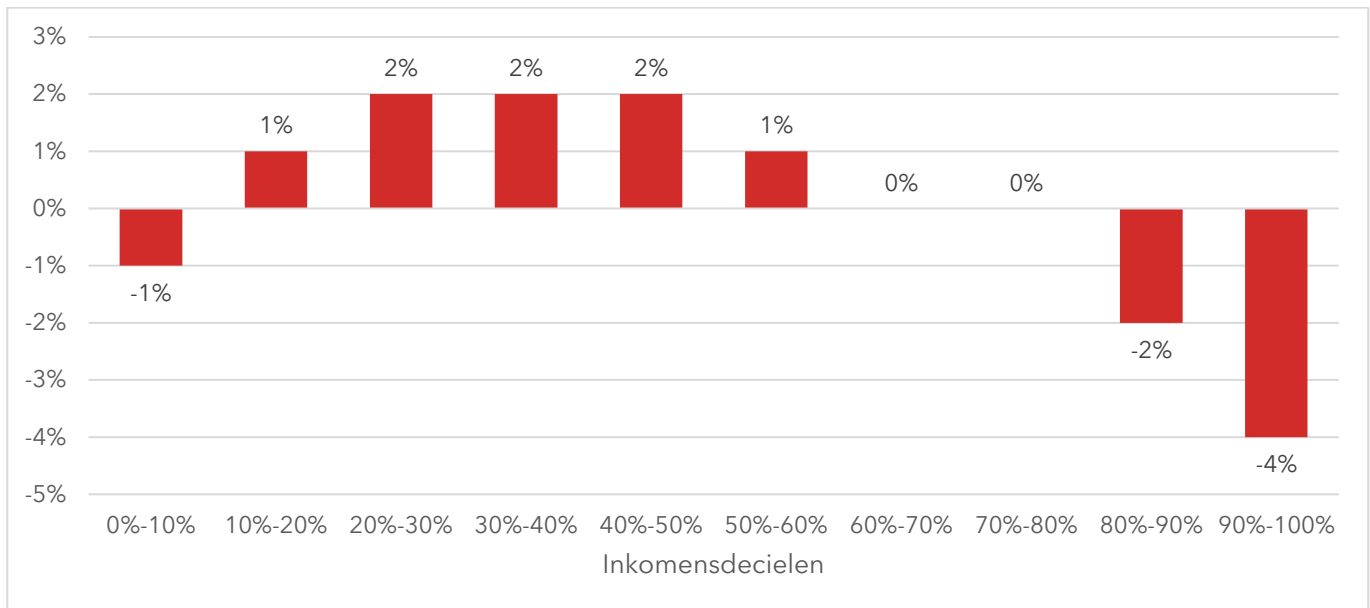
Figuur 14 Het gemiddelde inkomen ligt in Drenthe lager dan in Nederland

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het gemiddelde gestandaardiseerde inkomen voor Drenthe, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2021. Het gemiddelde inkomen is gecorrigeerd voor huishoudsamenstelling (het zogenaamde gestandaardiseerde inkomen).

Figuur 15 Drenthe heeft minder mensen in het hoogste inkomensdeciël in vergelijking met Nederland

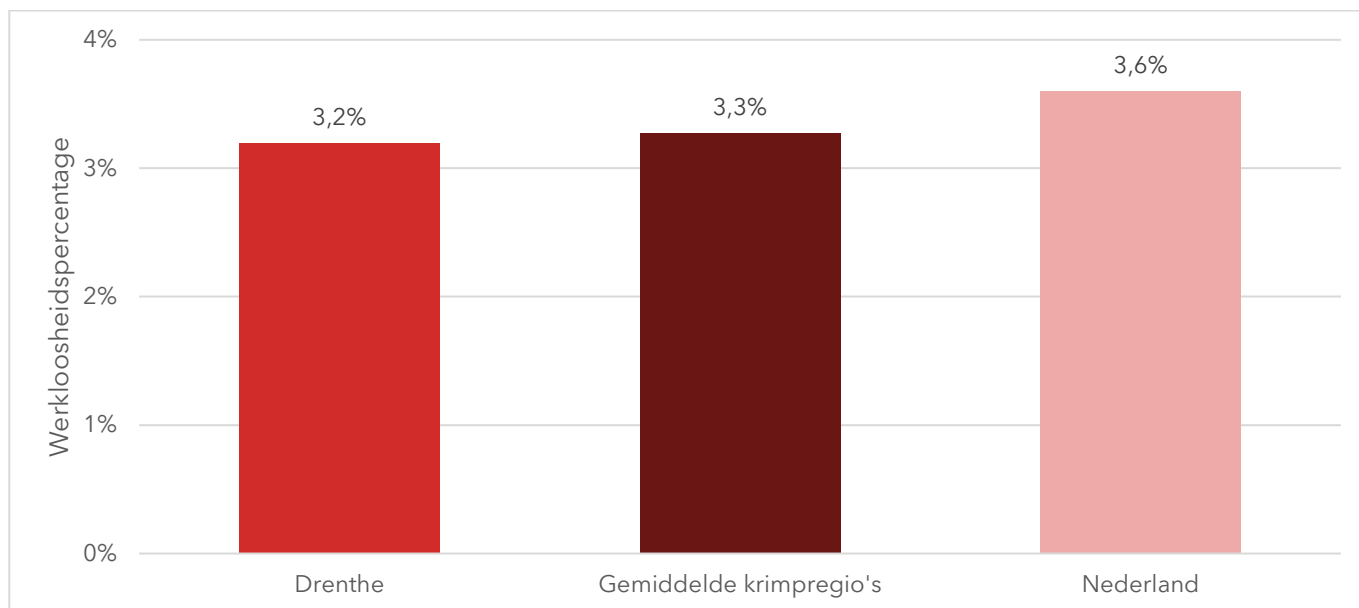
Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het verschil in de inkomensdecielen in Nederland in vergelijking met Drenthe voor het jaar 2022. Hierbij hebben mensen in een lager inkomensdeciël (0 procent- 10 procent) een lager inkomen dan werknemers in een hoger inkomensdeciël (90 procent - 100 procent). Negatieve (positieve) percentages geven aan dat minder (meer) mensen in een bepaald inkomensdeciël zitten.

Werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en bijstandsgerechtigden

- Het werkloosheidspercentage in Drenthe is vrijwel gelijk aan het gemiddelde van de andere krimpregio's (Figuur 16). Het is 0,4 procentpunt lager dan het werkloosheidspercentage in Nederland.
- Het percentage arbeidsongeschikten in Drenthe is 0,7 procentpunt hoger dan het gemiddelde percentage in de krimpregio's (Figuur 17). Het is 1,1 procentpunt hoger dan het percentage arbeidsongeschikten in Nederland. Voor bijstandsgerechtigden scoort Drenthe ook lager dan het landelijke gemiddelde maar hoger dan het gemiddelde van de elf krimpregio's (Figuur 18).

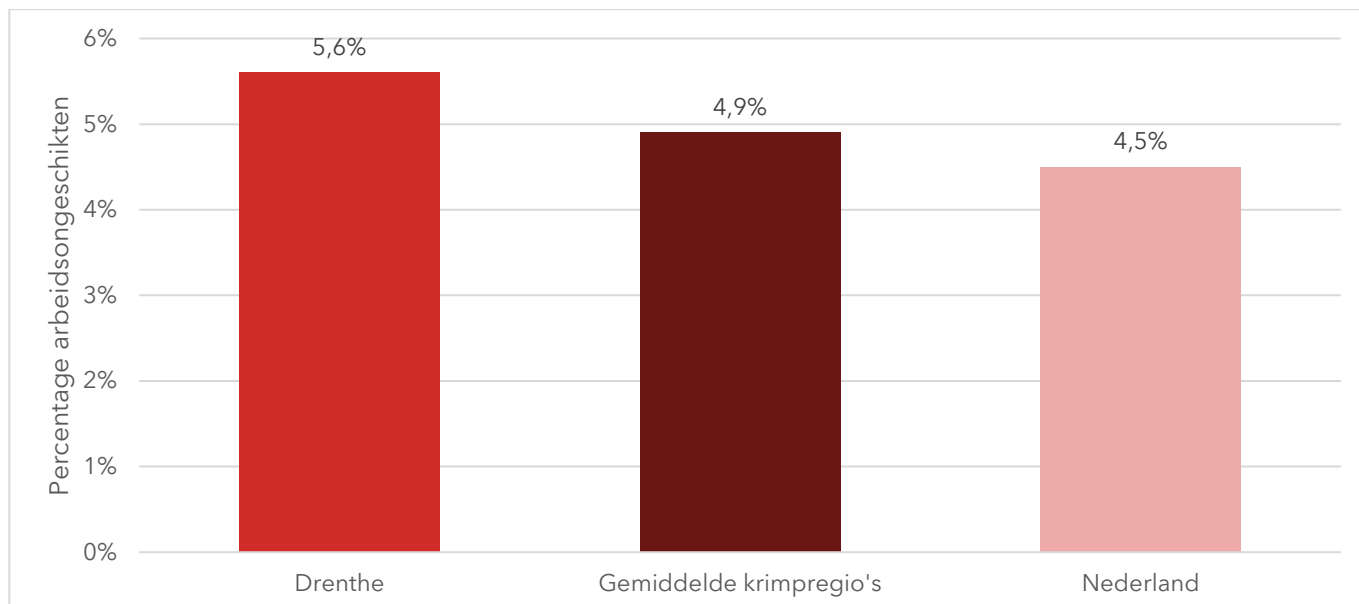
Figuur 16 Het werkloosheidspercentage in Drenthe is lager dan het gemiddelde in de krimpregio's en lager dan in Nederland (2023)

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het werkloosheidspercentage voor Drenthe, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2023.

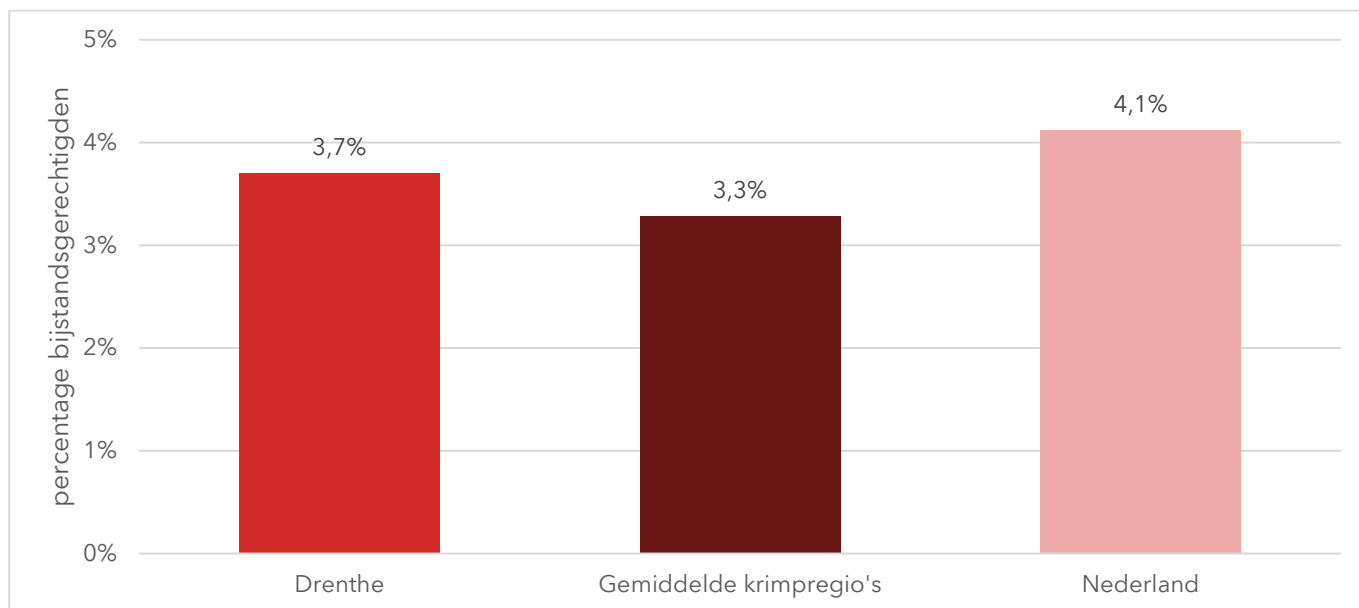
Figuur 17 Het percentage arbeidsongeschikten is hoger dan het landelijke gemiddelde en hoger dan het gemiddelde in de krimpregio's (2023)

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het percentage arbeidsongeschikten voor Drenthe, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2023.

Figuur 18 Het percentage bijstandsgerechtigden is lager dan het landelijke gemiddelde, maar hoger dan het gemiddelde in de krimpregio's (2022)

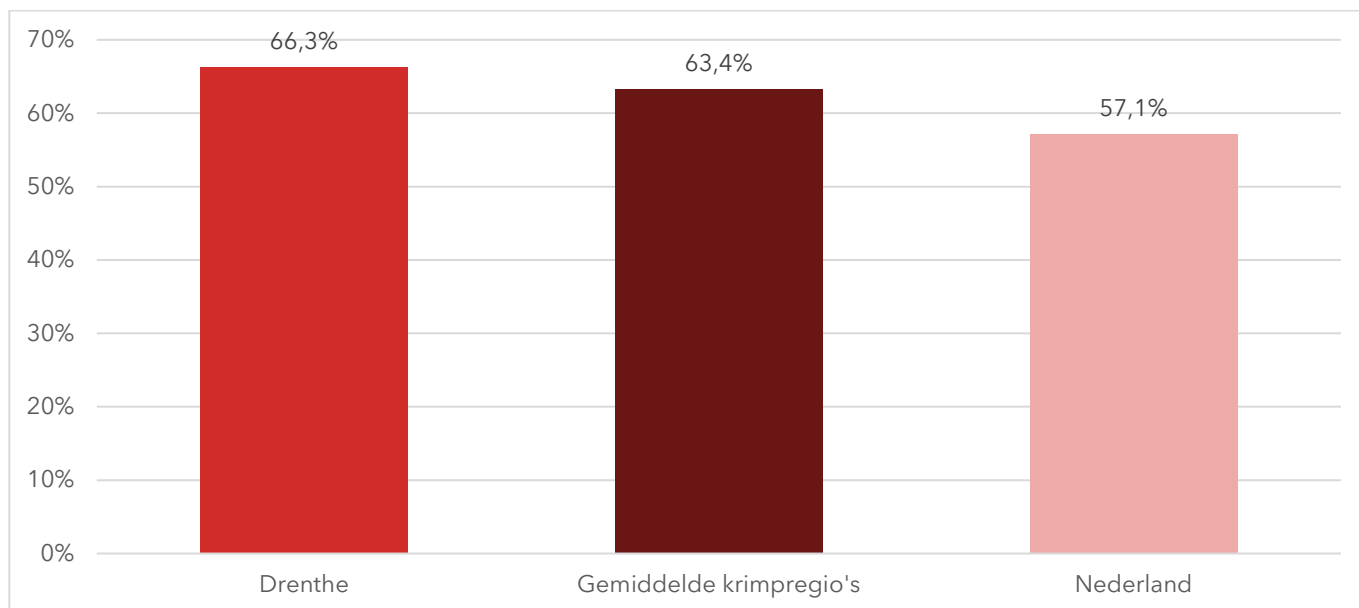
Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het percentage bijstandsgerechtigden voor Drenthe, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2022.

Brede welvaarsindicatoren

- Het eigenwoningbezit ligt in Drenthe met 66,3 procent negen procentpunt hoger dan het gemiddelde in Nederland (Figuur 19). Het aantal is ook hoger dan het gemiddelde in andere krimpregio's (63,4 procent).
- De levensverwachting in Drenthe is 0,9 jaar lager dan de gemiddelde levensverwachting in Nederland (Figuur 20). De levensverwachting is tevens 0,7 jaar lager dan de gemiddelde levensverwachting in andere krimpregio's.

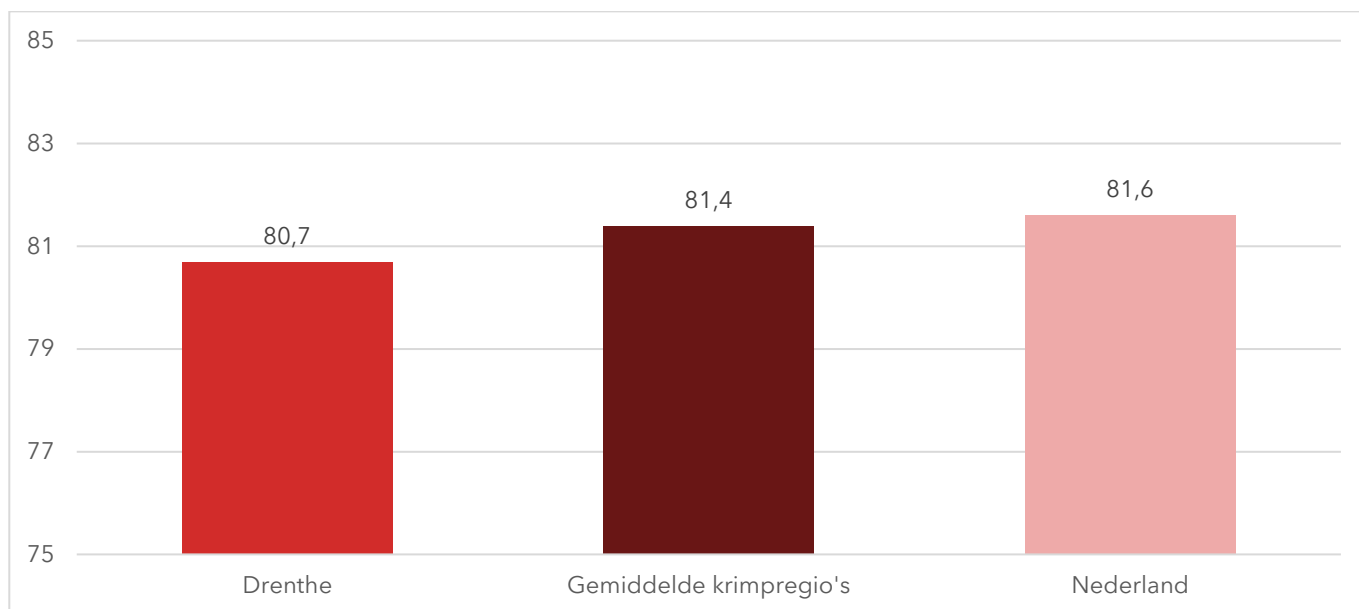
Figuur 19 Het percentage koopwoningen in Drenthe ligt hoger dan het gemiddelde in de krimpregio's en hoger dan in Nederland (2024)

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het percentage koopwoningen voor Drenthe, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2024.

Figuur 20 De levensverwachting in Drenthe is lager dan de gemiddelde levensverwachting in Nederland en de gemiddelde levensverwachting in de krimpregio's (2022)

Bron: RIVM (2022), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

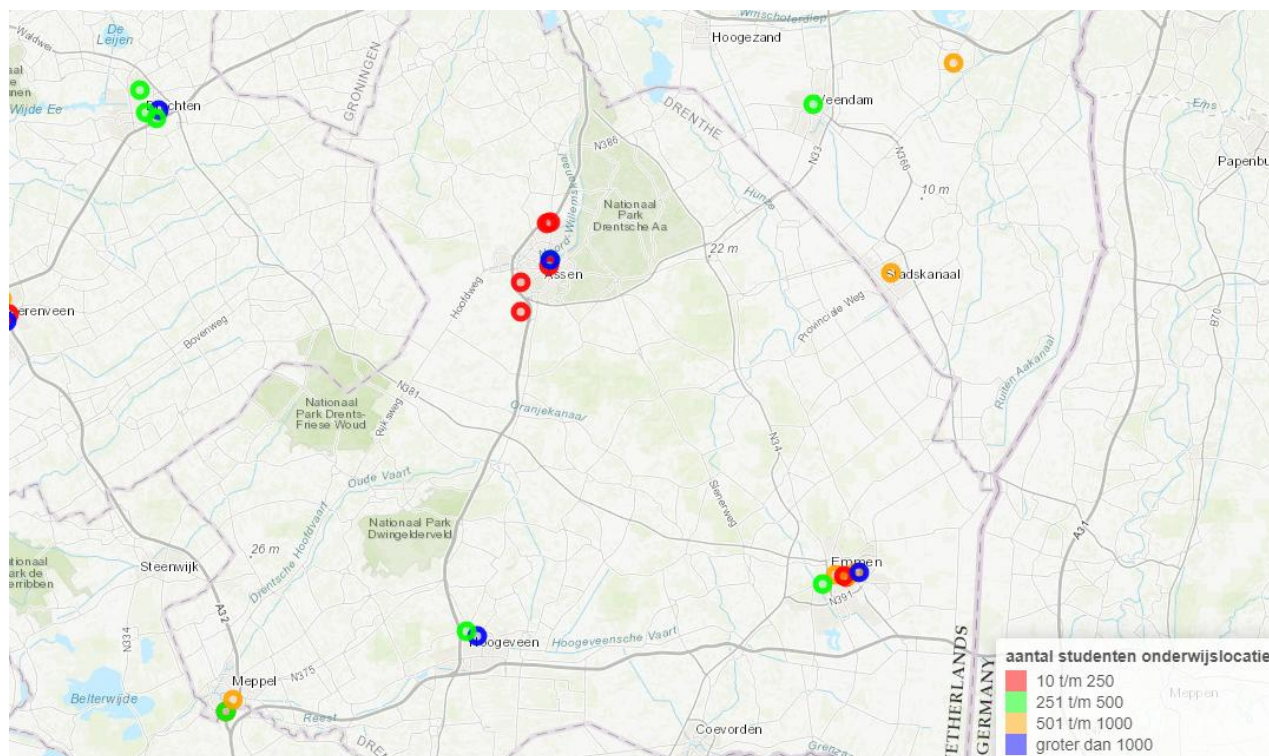
Noot: Bovenstaande grafiek toont de levensverwachting in jaren voor Drenthe, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2022.

Leefbaarheid

Afstanden tot onderwijsinstellingen

- De mbo-instellingen in Drenthe zijn voornamelijk geconcentreerd in grotere steden, zie Figuur 21.
- De bereikbaarheid met het OV - met de trein en voornamelijk bus - is goed, zie Tabel 2.

Figuur 21 Regionale spreiding van mbo-instellingen, naar onderwijspopulatie

Bron: https://informatieproducten.duo.rijkscloud.nl/public/landkaart_onderwijslocaties_mbo/

Tabel 2 Mbo-instellingen zijn goed bereikbaar met het OV

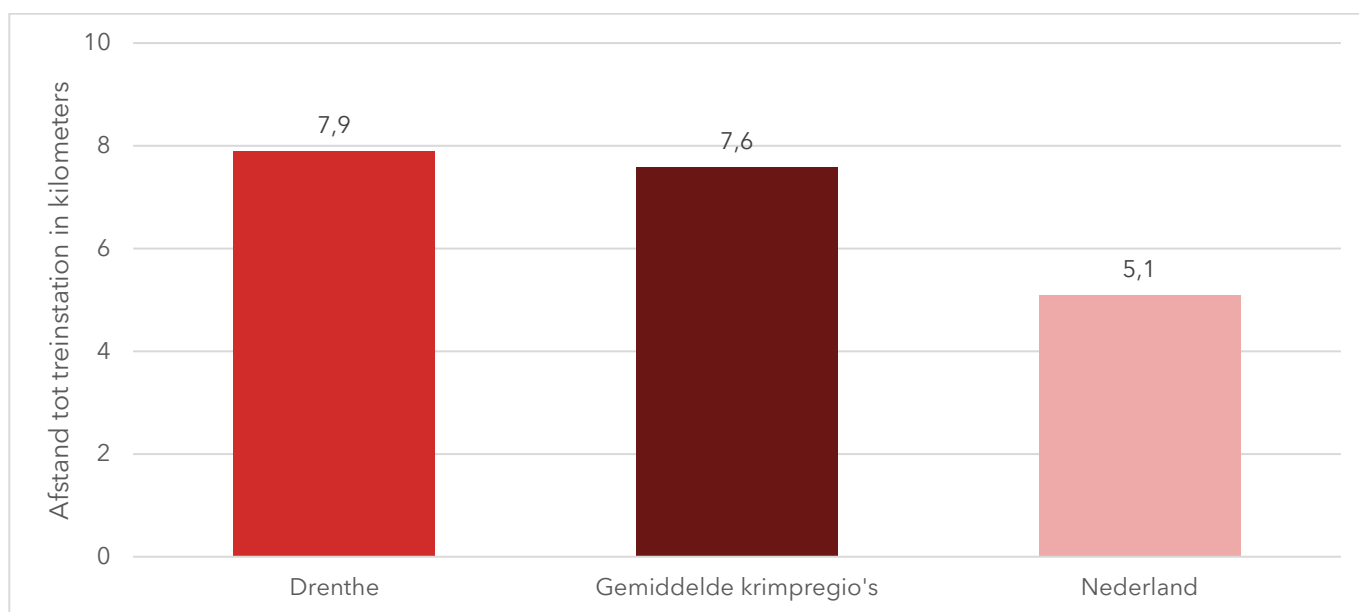
Instelling	Locatie	Afstand Treinstation	Afstand Bushalte
Drenthe College	Assen	±2 km (ca. 25 minuten lopen)	Direct voor de deur
Drenthe College	Emmen	±2,5 km (ca. 35 minuten lopen)	Direct voor de deur
Drenthe College	Meppel	< 1 km (ca. 8 minuten lopen)	Direct voor de deur
Terra MBO	Meppel	±1,5 km (ca. 20 minuten lopen)	Direct voor de deur
Alfa-college	Hoogeveen	< 1 km (ca. 9 minuten lopen)	Direct voor de deur
Noorderpoort	Assen	±2 km (ca. 25 minuten lopen)	Direct voor de deur

Bron: Google Maps

Afstanden tot voorzieningen

- De afstand tot een treinstation ligt in de arbeidsmarktregio Drenthe ongeveer anderhalf keer hoger dan het landelijke gemiddelde (Figuur 22). Ook in vergelijking met de andere krimpregio's is de afstand tot een treinstation in Drenthe 0,3 kilometer hoger.
- De afstand tot een ziekenhuis in Drenthe ligt gemiddeld 0,9 kilometer hoger dan in andere krimpregio's (Figuur 23). Ook is de gemiddelde afstand 2,3 kilometer groter dan in de rest van Nederland.
- De afstand tot de huisarts ligt in Drenthe gemiddeld ook hoger dan in de rest van Nederland en hoger dan de gemiddelde afstand in de 11 krimpregio's (Figuur 24). De verschillen in afstand zijn kleiner dan voor het treinstation en het ziekenhuis.

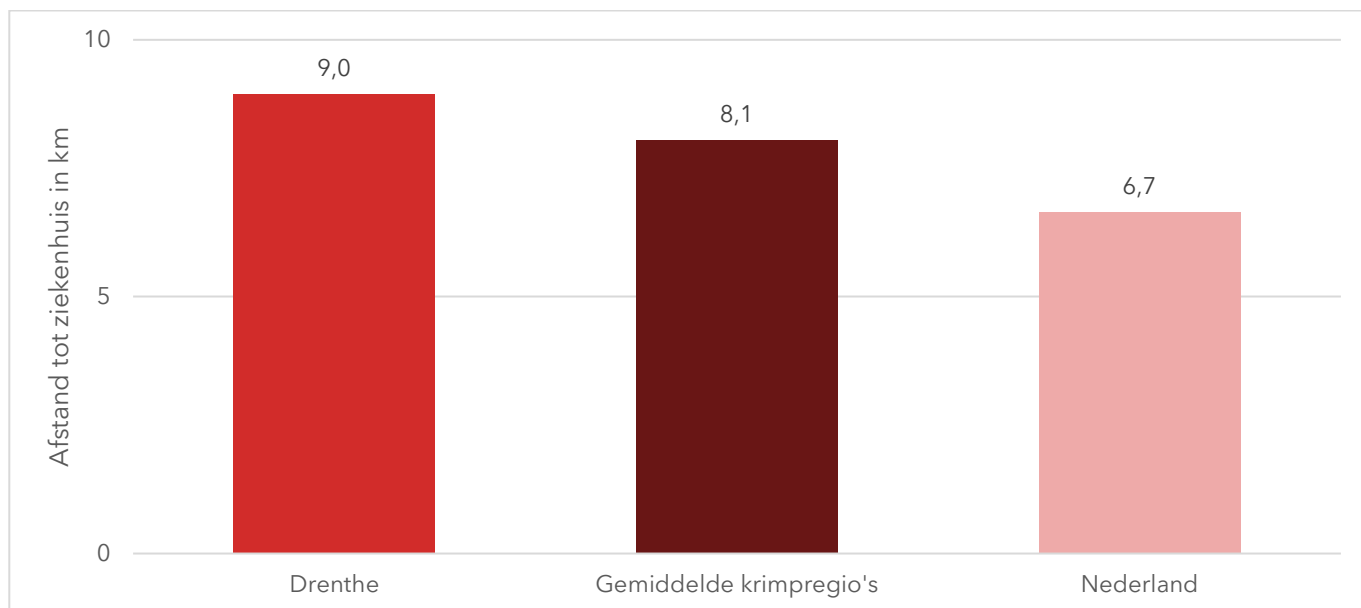
Figuur 22 De afstand tot een treinstation in Drenthe is 0,3 kilometer hoger dan de gemiddelde afstand in de krimpregio's

Bron: CBS (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de gemiddelde afstand tot een treinstation voor de arbeidsmarktregio Drenthe, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2023.

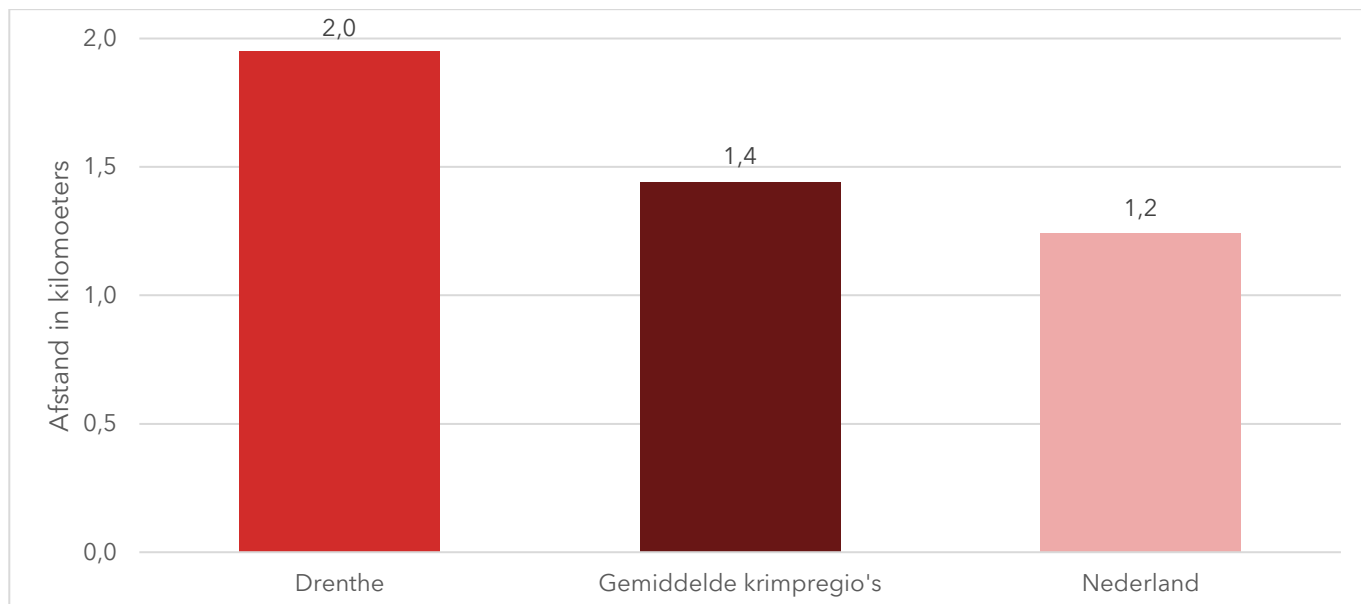
Figuur 23 De afstand tot een ziekenhuis in Drenthe is 0,9 kilometer hoger dan de gemiddelde afstand in de krimpregio's

Bron: CBS (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de gemiddelde afstand tot een ziekenhuis voor de arbeidsmarktregio Drenthe, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2023.

Figuur 24 De afstand tot een huisartsenpraktijk in Drenthe is hoger dan de gemiddelde afstand in de krimpregio's en de gemiddelde afstand in Nederland

Bron: CBS (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de gemiddelde afstand tot een huisartsenpraktijk voor de arbeidsmarktregio Drenthe, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2023.

Interregionale dynamiek

Overlap en interactie aangrenzende regio's

- Samenwerkingsagenda Nederland-Nedersaksen: sinds 2020 vormt dit de basis voor grensoverschrijdende samenwerking tussen de provincies Drenthe, Friesland, Groningen, Overijssel en de Duitse deelstaat Nedersaksen. Het doel van deze samenwerking is het versterken van de grensregio op het gebied van energie, onderwijs en arbeidsmarkt.¹¹
- Interreg Deutschland-Nederland: Drenthe participeert in het Interreg-programma dat als doel heeft om de samenwerking tussen Nederland en Duitsland te stimuleren. Het programma focust zich hierbij in het bijzonder op innovatie, duurzame energie en het versterken van de regionale economie.¹²

Grensoverschrijdende arbeidsmarkten en pendelbewegingen

- De pendelbewegingen in Drenthe zijn relatief groot. Bijna één op de drie inwoners van Drenthe werkt in een andere regio (32 procent).
- De uitgaande pendel richt zich vooral op de arbeidsmarktregio Groningen en de regio Zwolle. De inkomende pendel komt eveneens uit deze twee provincies.
- In totaal is het saldo voor Drenthe negatief: er reizen ongeveer 15.300 mensen meer de arbeidsmarktregio uit dan in.¹³

¹¹ Zie [Samenwerkingsagenda | Regio's aan de grens](#)

¹² <https://www.provincie.drenthe.nl/onderwerpen/overheid-en-bestuur/drenthe-europa/interreg/>

¹³ Zie [Regio in beeld Drenthe](#)